

М а к і в к а

В березні прийшов з Начальної Команди австрійської армії перший, урядово затверджений список 48 стрілецьких старшин та їхніх службових приділів. Стрілецькі сотні відходили досі в поле під проводом старшин, що, хоч виконували старшинську службу, не мали для цього урядового затвердження і належних поборів. Цей приказ з дня 14. III, який приносив затвердження старшинського складу У. С. С., змінив рівночасно і дотеперішню організацію Леґіону. Він скасував Начальну Команду У. С. С. та поділив Леґіон на два самостійні куріні і доповняючу сотню. Агенди Команди У. С. С. перебрала команда XXV. корпусу, при чому дотеперішній начальник У. С. С. Михайло Галущинський залишився в команді корпусу як референт та звязковий старшина Леґіону. Командантом I-го куріня був іменований от. Гриць Коссак, II-го куріня сот. Сень Ґорук. Командантом доповняючої сотні, що стала завязком Коша У. С. С. і стояла під той час у Замковій Паланці, на Закарпатті, призначили сот. Никофора Гірняка.

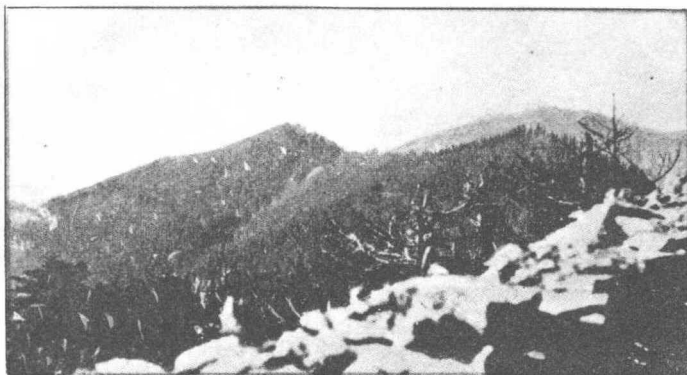
130 бригада держала відтинок фронту на горах Клива та Маківка. Ввесь березень і квітень минув на фронті бригади доволі спокійно. Вправді Москалі атакували не раз становища на Маківці але

успіху не мали. Її двічі оборонили сотні I-го куреня. Але положення змінилося, коли Німці 24. квітня добули верх Острий, що розкрив їм дорогу в долину Орави. Москалі рішилися за всяку ціну відібрати цю гору. Але, коли чолові атаки на німецькі становища не вдалися, вони пішли наступом на становища 130 бригади на горі Маківка. Добуваючи Маківку, вони могли легше дібратись до німецьких позицій від сторони с. Рикова. Для переведення цього тактичного обходу російське командування не пожалувало людського матеріалу і для добуття становищ на Маківці кинуло кілька свіжих полків та багато артилерії. Одначе розмах московського наступу стрінув на горі Маківці стрілецьку запору і на ній, після чотироденних боїв, розбився.

Перший московський наступ на ліве крило обсади Маківки зачався в ночі з 28-го на 29-го квітня. На оборону загроженого крила кинено цілий перший курінь У. С. С., сотні Букшованого, Дудинського, Носковського та Семенюка і половину другого куріня, сотні Будзиновського, Мельника та одну чету зі сотні д-ра О. Левицького. Рано 29-го квітня сотні відбили ворожий наступ і кинулись до протинаступу. Після рукопашного

Чет. Богдан Гнатевич.

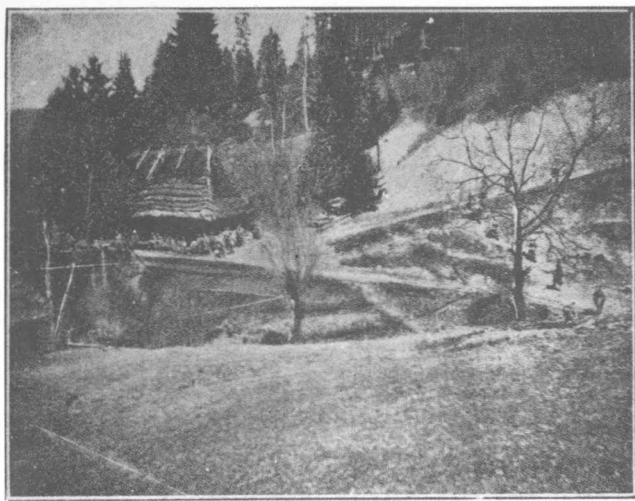

Маківка.

На лівому версі австрійські становища, на правому російські.

Пор. Андрій Мельник.

Вихід сотні на становища Маківки.

На Маківці.

Група старшин в окопах на Маківці.

Зліва: чет. З. Носковський, хор. О. Степанів, чет. І. Чмола, чет. О. Яримович, хор. С. Галечко.

бою Стрільці прогнали Москалів аж до їхніх вихідних становищ. Там, у московських окопах, знову прийшло до бою на багнети. Частина Москалів піддалась, а решта пішла в рости́ч. На місці бою залишив ворог ок. 200 убитих та кілька скорострілів.

На другий день, 30-го квітня, Москалі повторили наступ на праве крило маковецької обсади. На допомогу кинено знову сотні Букшованого, Семенюка, дві чети сотні Дудинського, сотню Будзиновського і Мельника. Стрільці зломали ворожий удар і повели протинаступ, у висліді якого добули три скоростріли і 173 полонених. Тому, що Москалі продовжували наступ, стрілецькі сотні залишились на Маківці.

Третій, найзавзятіший бій за Маківку розпочався ранком 1-го травня наступом Москалів на становища сотні Будзиновського і Мельника. Московське командування кинуло у бій нові сили. Після кількогодинної гарматної підготовки цілий полк рушив лавами на малий відтинок ледви двох стрілецьких сотень. Москалі спинались на верх Маківки. Цільний крісовий вогонь Стрільців, здебільша на віддаль кількадесяти кроків, клав лаву за лавою наступаючого ворога. Та йому не було стриму. Зрезигновані, сперті на крісах сунули нові сотки салдатів, як карамха, до стрілецьких становищ та засипали їх ручними гранатами. Стрільці відступили, залишаючи в окопах ранених, убитих та полонених. Тоді на допомогу наспів перший курінь. Рішучим наступом У. С. С. здержали похід ворога і самі рванули вперед. Двічі відступала стрілецька лава від ворожого вогню і двічі відкидала Москалів на верх Маківки. Щойно за третім разом московські полки покинули під напором стрілецької сили й завзяття добутий верх та пішли в рости́ч. На побоєвищі залишилися гори трупів, від смерти врятувалися лише ті, що попали в полон.

Даремно поновляв ворог ще й на другий день наступ на Маківку. Вже ніякі його зусилля не могли видерти її зі стрілецьких рук.

В боях на Маківці, що тривали від 29-го квітня до 2-го травня, втратили У. С. С. 42 убитих і 76 ранених. В цьому бою вславились понад усіх своєю відвагою четарі Свідерський, Гнатевич, Мельник, Артимович, Каратницький, Яримович, хорунжі Степанівна, Яремкевич, Коберський; десятник Радович, стрільці Саджениця, Петрів, Кривий, брати Зітинюки та багато інших.

Бій на Маківці був першим збірним успіхом стрілецької зброї та стрілецького духа. В ньому розбилася московська навала об горстку ідейного Стрілецтва.

На Маківці У. С. С. відбили всі ворожі наступи і не допустили до зломання фронту. Дня

2-го травня команда 55-ої дивізії в денному приказі висловила У. С. С. між іншим таке признання:

...»у дводенних боях вдалося добути частину становищ нашого відділу, що боровся по героїськи. Аж тут, у найгрізнішій хвилині появились Українці. Нехай коштує що хоче, відвічний ворог мусить бути відбитий! Зі запалом, одушевлені правдивим патріотизмом, з розмахом як шумна буря,

якій ніщо опертись не може, кинулись молоді хоробрі сини тієї країни в обороні рідної землі на ворога і приневолили його залишити те, що він уважав за здобуте. Небезпеку усунено. Українські Стрільці двічі рішили бій у нашу користь. Вони можуть гордо глядіти на свої подвиги, бо повсякчасно залишаться в історії слава їхніх хоробрих діл та золотий лавровий листок в історії їхнього народу.

Боротьба була важка і вимагала жертв.

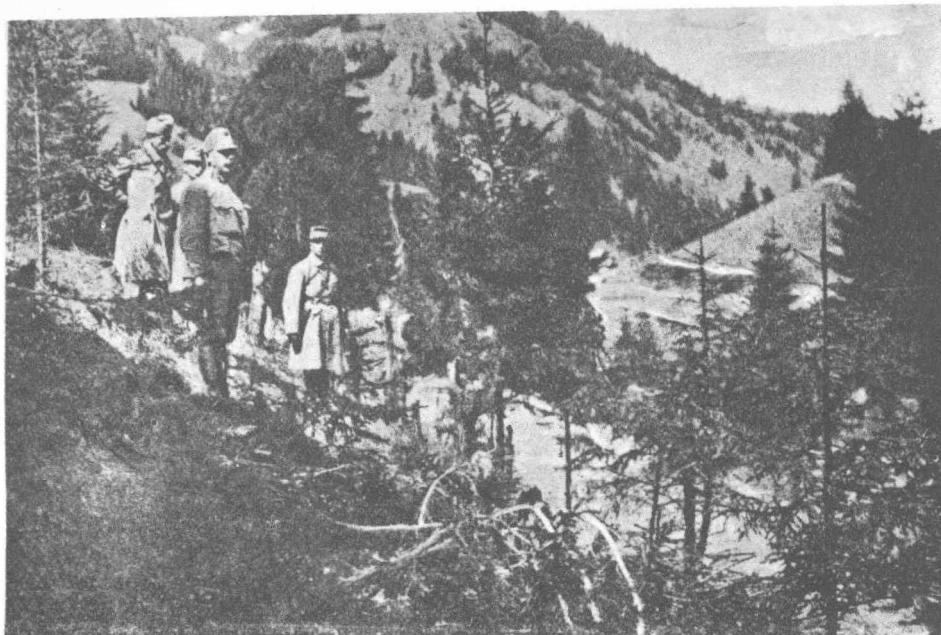
Тим, що залишилися живими, висловлюємо нашу щирю подяку і наш подив. Героям, що поклали свої голови і віддали останню краплину крові, тим, що не можуть вже радіти перемогою, присвячуємо на вічну пам'ять цю згадку.

Українці! З великою гордістю можете глядіти на Ваші найновіші героїські подвиги. Кожний мусить славитися приналежністю до Вашого Корпусу, бо матиме право назвати себе вибраною частиною. Я певний у тому, що в кожній небезпеці можна на Вас числити.

Щоб ці побажання сповнились — тричі слава!

Ген. Фляйшман.»

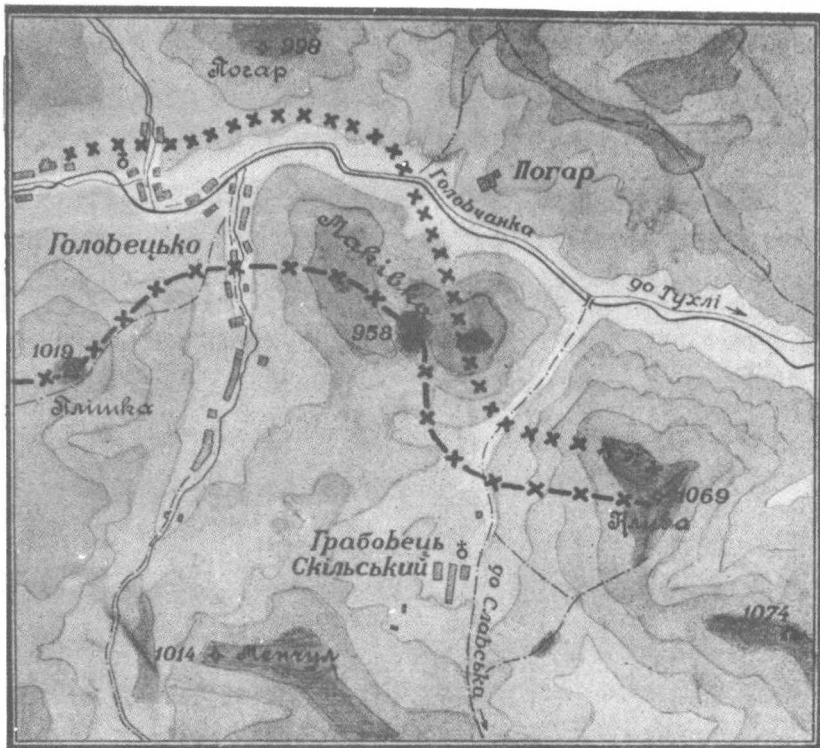
Дня 2-го травня залогу Маківки скріпили дві сотні німецьких гре-

Командант 55. дивізії виголошує подяку і признання легіонові У. С. С. за перемогу на Маківці. Головецько, початок травня 1915 р.

надирів. Того й другого дня московські відділи дальше атакували Маківку. Вечером дня 3-го травня сотні У. С. С. зійшли з Маківки в запас бригади.

В ночі 4-го травня Москалям удалося вдруге проломити становища мадярських частин на Маківці та зайняти цілу гору. Кинені до протинаступу сотні II. курія У. С. С. змогли врятувати вже безви-

Австрійські —х— й російські х х позиції на відтинку 130-ої бригади.

Укр. Січ. Стрільці перед боем на Маківці.

хідне положення настільки, що спинили ворога у стіп гори.

Москалі, щоправда, добули Маківку, проте це не поправило їхнього загального положення. Прорив австро-німецької армії під Горлицями й Тарновом та її побідний похід на схід приневолив Москалів відступити також з Карпат. Австрійська карпатська армія та з нею й У. С. С. рушили на доли за ворогом, що відступив на цілій лінії.

З нагоди подвигу на Маківці прислала свій привіт Українським Січовим Стрільцям Загальна Українська Рада та Українська Боева Управа.

В ньому тодішня репрезентація українського народу витала У. С. С. такими словами:

«...Ви, молоді ідейні Сини наші й Браття, що з вибухом війни стали на перший поклик у рядах Українських Січових Стрільців, що від самого початку перенесли стільки труду й тяжких хвилин та пережили стільки прикрих недотач та розчару-

вань, а проте не впали на дусі, не стратили запалу для святої Справи і не знизили Вашого прапору, Ви заслужили собі на правдивий подив і щирю вдячність сучасних і грядущих поколінь.

«...Ви дали доказ, що український нарід не зрікся своїх прав до самостійного життя та що він має волю і силу вибороти собі ті права кровю і залізом. Ви доказали, що довголітня неволя не знизилася українського народу до ряду

докірних рабів, бо він видав Вас борців за волю.

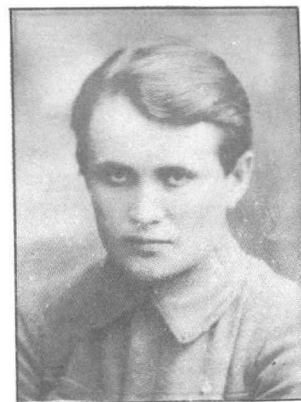
«...Тому Загальна Українська Рада... щиро поздоровляє Вас з Вашими блискучими успіхами та шле Вам сердечний вислів признання і вдяки. Ще не вмерла Україна!»

Боева Управа прислала окреме письмо і в ньому її представники писали між іншим:

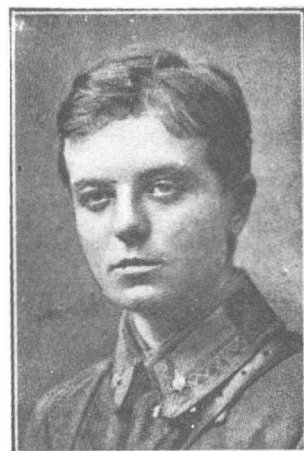
«...Побіда на Маківці перетриває не літа і десятки літ, а століття. Вона блесітиме в історії сонцем воєнної слави.

«...Нехай доля сприяє на дальше Вашій непобідній зброї, а про поляглих Героїв нехай живе вічно в цілїм народі вдячна, щира пам'ять!»

Поляглих на Маківці У. С. С. похоронили товариші зброї на окремому цвинтарикі, який лежить на південному збочі верху. Нині вже тяжко пізнати цей горб, на якому змагалися Стрільці. Нема вже буйного смерекового бору, окопи засипались і покрились густим молодником та малинником. Лише стрілецькі могили і стовбурі стятих гарматними стрільцями вікових смерек свідчать про славне минуле.

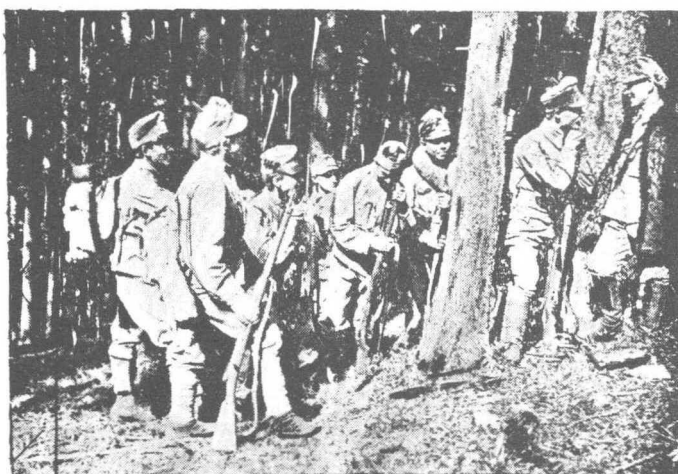
Стр. Гандзя Дмитерко.

Хор. Софія Галечко.

Хор. Олена Степанів.

Стрільці в лісі на Маківці весною 1915 р. (Під деревом у кожусі хор. д-р Свідерський).

Бій на Маківці 1-го травня 1915 р.

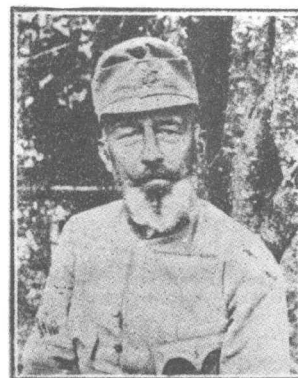
Мал. О. Курилас.

Сот. Роман Дудинський.

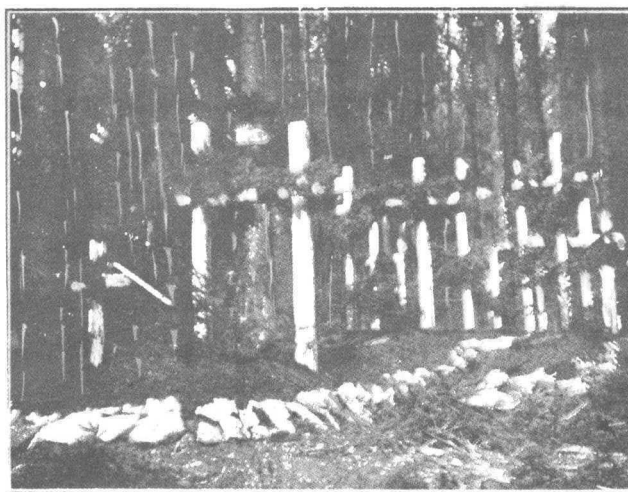
Санітарна станиця дра І. Рихла під Маківкою.

Ген. Осип Вітошинський,
командант 130-ої бригади.

Дес. Павлина Михайлишин.

Стрілецькі могили на Маківці.
Так виглядали вони в 1915 р.

Хор. Володимир Свідерський.

Великдень на Маківці.

Хор. М. Никорак (сидить праворуч) розповідає веселу історію.

Стрілецькі окопи на схилі Маківки.

Після перших московських наступів в березні 1915 р.

Полева сторожа на Маківці.

На переді віст. Паславський, командант сторожі.